

Reageren?

Als u wilt reageren op artikelen in deze krant, kunt u schrijven of mailen (met vermelding van uw adres!) naar: Het Parool, Postbus 433, 1000 AK Amsterdam of hetlaatstewoord@parool.nl

het laatste woord

Schakel Rekenkamer in bij NZ-lijn

Bij de besluitvorming over de Noord-Zuidlijn schreef ik in deze krant in 2003 een artikel met als titel 'Noord-Zuidlijn als risicovolle proeftuin'. En langzaam dringt door dat een tunnel boren in de modder inderdaad experimenteel is.

Wat verbazing wekt, is de tunnelvisie bij ambtenaren, raadsleden en wethouders die zich hadden ingegraven in een idee uit de jaren vijftig: Amsterdam uitbouwen tot metropool. De Noord/Zuidlijn is niet bedoeld om mensen uit de auto te krijgen, maar als hefboom om de ruimtelijke ordening te sturen. Dat bleek ook uit de vervoersprognoses: zestig procent van de reizigers komt uit de bestaande tramlijnen op het traject. Die worden dan ook grotendeels opgeheven. Exploitatieberekeningen ontbraken en er werd alleen gerekend met de spitsuren.

Als je de Noord/Zuidlijn beschouwt als hefboom voor ruimtelijke ordening, komt het verzakken van kleine panden rondom de stations goed uit. Aan een metrostation hoort namelijk geen laagbouw. Je kan die verzakte huisjes beter opkopen en vervangen door hoogbouw en kantoren. Hiermee ontstaan inverdieneffecten voor de gemeente door hoge grondopbrengsten en komen er meer passagiers. De gemeente kan dan zeggen: "Ja, we kunnen niet anders, de tekorten zijn zo hoog opgelopen."

Nu is het makkelijk om Herrema politiek verantwoordelijk te maken voor de ellende. Maar dat is niet terecht zolang hij eerlijk en open omgaat met informatie en bereid is eerder ingenomen standpunten aan te passen aan nieuwe inzichten. Meer voor de hand ligt een strafrechtelijk onderzoek naar de vraag of wethouders Dales en Ter Horst ten tijde van de besluitvorming de gemeenteraad hebben misleid door te zeggen dat de kosten nooit boven de 1,4 miljard zouden uitkomen.

De burgers van Amsterdam hebben niet zoveel aan zwartepieten. Die hebben belang bij een wijs besluit over wat moet gebeuren als de

volgende verzakkingen zich aandienen. In eerste instantie zullen de gemeenteraad en de ambtenarij in een ontkenningfase verkeren en de verzakkingen aan de Vijzelgracht afdoen als incident. Men wil nog doorgaan, kost wat het kost.

En daarbij worden wellicht opnieuw drogredeneringen in stelling gebracht. Zo zou de gemeente verplicht zijn om door te gaan omdat anders het rijk de toegezegde subsidie intrekt. Maar in Den Haag zit de PvdA in de regering en het is niet Camiel Eurlings die in zijn eentje beslist dat de subsidie wordt ingetrokken als het project (tijdelijk) zou worden gestaakt. Het bedrag is lager dan wat het rijk in 2007 uitgaf aan externe adviseurs.

In Nederland bestaat een onaf-

Verzakking komt goed uit: bij een metrostation hoort geen laagbouw

hankelijk instituut dat is gespecialiseerd in beleidskeuzes, de Nationale Rekenkamer. De gemeenteraad kan deze vragen een aantal scenario's door te rekenen. Momenteel is de jaarlijkse overschrijding van de kosten honderd miljoen euro en wordt de geplande einddatum per jaar met acht maanden opgeschoven. En dan is het meest experimentele en risicovolle deel nog niet begonnen: het boren van de tunnels.

Op basis van de huidige trend is een eindbedrag van drie à vier miljard niet ondenkbaar. Wat betekent dat voor de gemeente? Is Amsterdam dan een artikel 12-gemeente geworden (=failliet)? Zijn de subsidies voor onderwijs, cultuur en welzijn drastisch beperkt, net zoals het bestaande tramnet?

Zijn er wellicht nog andere varianten mogelijk? Zoals het aanleggen van de tunnel vlak onder het maaiveld? Er ontstaat dan meer overlaptijd tijdens de bouw, maar de bouwkosten zijn beperkter en betrouw-

Werkzaamheden aan de Noord/Zuidlijn bij het Centraal Station.

baarder te calculeren. Er ontstaat een groot voordeel dat de passagiers minder diep onder de grond hoeven en daardoor minder reistijd verliezen met in-, uit- en overstappen.

Een ander scenario is stoppen en het bespaarde geld te investeren in verbetering van het bestaande net. Met beperkte ingrepen zijn grote verbeteringen mogelijk.

Harmen Bos, bestuurskundige en PvdA-lid, heeft zijn scriptie over de Noord/Zuidlijn geschreven

Onfatsoenlijke kop

Ik begrijp de frustratie van bewoners, maar de kop op de voorpagina 'Ik ben fucking dakloos' kan echt niet. Hiermee treedt u buiten het kader van de bladen die fatsoenlijke taal gebruiken.

Robbert F. Mulder, Amsterdam

Dempen die put!

Het project Noord/Zuidlijn, dat H zich van meet af aan laat lezen

als een kroniek van een aangekondigde ramp, wordt kennelijk nog steeds volop gesteund door politiek, ambtenaren én journalisten.

Uw redacteur zet vrijdag een aantal alternatieven keurig op een rijtje, en komt vervolgens tot de conclusie dat 'doormodderen' de enige reële optie is. Stoppen is volgens haar niet mogelijk, onder andere omdat er al zoveel kosten zijn gemaakt.

Kennelijk heeft zij nog nooit gehoord van de *sunk cost fallacy*, ook wel het Concorde-effect genoemd.

Ondertitelen bederft de jeugd

Sommige commerciële zenders proberen kinderen te bereiken door programma's in het Nederlands na te synchroniseren. Ze zijn alleen maar geïnteresseerd in verkoop en omzet.

Mensen met minder of geen opleiding in landen als Frankrijk, Duitsland, Italië of Spanje kennen geen Engels, domweg omdat alles op tv wordt nagesynchroniseerd. Het is algemeen bekend dat Duitsers John Wayne alleen kennen van: "Hände hoch!" in plaats van "Hands up!" Te

zot voor woorden. Doordat in Nederland nu ook wordt nagesynchroniseerd, vrees ik dat de talentkennis van onze nieuwe jonge Nederlanders er drastisch op achteruit zal gaan.

Erik van Kranen, Hoorn

James Bond spreekt Frans

Waarom spreken kinderen in Nederland veel sneller en beter Engels dan bijvoorbeeld Franse of Duitse kinderen? Niet omdat ze

uitgerust zijn met een ingebouwde talenknobbel. Maar vooral omdat ze hier van kinds af aan al Engels horen op televisie. In Frankrijk en Duitsland wordt alles nagesynchroniseerd. Ik kan het weten, ik ben in Frankrijk opgegroeid en zelfs James Bond sprak vloeiend Frans.

Wij hebben in Nederland gelukkig een ondertitelingscultuur. Daar mogen we trots op zijn. Hierdoor kunnen we als volwassenen ook films in hun originele taal bekijken.

Machteld van der Gaag, Amsterdam

John Wayne spreekt zijn talen: 'Hands up! Hände hoch!'

FOTO AP